

Aan de gemeenteraad van Breda,

Wij richten ons tot jullie omdat we ons zorgen maken over de toenemende druk op mantelzorgers terwijl de ondersteuning van mantelzorgers niet evenredig toeneemt. In dit manifest leggen we verder uit waar onze zorgen zitten, wat onze ervaringen zijn en welke oplossingsrichtingen wij zien.

Manifest: Bescherm het zorgstelsel door de mantelzorger te versterken!

Mantelzorg is geen onuitputtelijke hulpbron, maar het fundament van onze 'zorgzame' samenleving. Met ruim **5,5 miljoen mantelzorgers** in Nederland – oftewel 39% van alle volwassenen – is informele hulp de onzichtbare maar cruciale pijler die ons zorgstelsel overeind houdt. Onze mooie gemeente telt ongeveer 55.000 mantelzorgers die een belangrijk onderdeel zijn van de sociale basis. Terwijl de druk op de professionele zorg toeneemt, wordt het antwoord steeds meer gezocht in het verschuiven van taken naar de burger. Deze beweging zien we terug in akkoorden als het landelijk regeerakkoord, het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg en het AZWA.

1. De grens van de belastbaarheid is bereikt

De cijfers liegen er niet om: de druk op mantelzorgers neemt gevaarlijk toe zo blijkt een recente publicatie van het SCP¹. Het aantal mantelzorgers dat zich **ernstig belast** voelt, is in tien jaar tijd **gestegen van 400.000 naar 600.000 mensen**. Vooral onder jongvolwassenen (18-34 jaar) is de ervaren belasting verdubbeld. Het toevoegen van meer taken waaronder zorghandelingen, het regelen van vervoer, verpleging, 'administratieve' regelzaken is geen oplossing, maar maakt mantelzorgen complex. Een recept voor grote uitval onder mantelzorgers. En uiteindelijk kost de uitval onder mantelzorgers veel meer geld dan bespaard wordt met de overheveling van taken.

2. Mantelzorg is geen vervangende professionele zorg

Slechts een fractie van de huidige mantelzorgers houdt zich bezig met verpleging (**9%**) of persoonlijke verzorging (**12%**). De kracht van mantelzorg ligt in de sociale relatie: emotionele steun, gezelschap en praktische hulp en dat is al een belasting op zich! Door mantelzorgers te transformeren tot 'semi-professionals' die naast alle ondersteuning die zij al bieden ook nog geacht worden verpleegkundige handelingen verrichten. Tasten we de kern van de informele hulp aan en belasten of sterker gezegd overbelasten we de persoonlijke relatie tussen helper en ontvanger.

3. De onmogelijke spagaat met werk

De moderne mantelzorger is namelijk geen gepensioneerde met zeeën van tijd. **80% van de mantelzorgers** onder de 67 jaar heeft een betaalde baan. Bovendien is het aandeel mantelzorgers dat **voltijds werkt** gestegen naar 51%. Het is fysiek en mentaal niet mogelijk om een volledige werkweek te combineren met de alle taken en daarbij behorende verantwoordelijkheid die op bordje van onze mantelzorgers komt te liggen. Werkende mantelzorgers die intensief helpen besteden nu al gemiddeld 52 uur per week aan de combinatie van werk en zorg.

4. Bescherm de meest kwetsbare helpers

Zeventigplussers die voor hun partner zorgen, vormen eigenlijk al een risicogroep: zij geven gemiddeld **15 uur hulp per week**, terwijl zij vaak zelf met gezondheidsbeperkingen kampen. BredaMantelzorg hoort met regelmaat dat zij hun eigen zorg uitstellen om te kunnen blijven mantelzorgen. Hen nog meer verantwoordelijkheid in de schoenen schuiven is in onze optiek onverantwoord. Ook de 'sandwichgeneratie' (45-69 jaar), waar bijna de helft (49%) mantelzorg biedt, zit al aan hun taks. Zij hebben naast de zorg voor het eigen gezin ook de zorg voor hun ouders en hebben daarnaast ook hun verplichtingen als werknemer.

¹ <https://www.scp.nl/publicaties-scp/2026/05/mantelzorg-in-beweging.-kerncijfers-en-trends-2014-2024>

Onze voorwaarden voor een houdbare toekomst:

- **Voorkom dat professionele zorg zich ongemerkt verschuift naar de huiskamer:** Investeer in betaalde ondersteuning voor verpleegkundige taken, zodat de mantelzorger naaste kan blijven in plaats van een onbetaalde zorgmedewerker. Geef mantelzorgers daarnaast ook de keuze of ze verpleegkundige handelingen willen verrichten en schets ook wat de implicaties daarvan zijn op de lange termijn, een pauze knop is er vaak niet.
- **Geef prioriteit aan het voorkomen van overbelasting:** Met 600.000 overbelaste burgers is ondersteuning zoals respijtzorg en emotionele steun relevanter dan ooit. Kijk ook naar opties om respijtzorg te vergoeden. Veel mantelzorgers zijn best bereid om een eigen bijdrage te betalen.
- **Erkenning de onzichtbare pijler onder het zorgstelsel:** Mantelzorg blijft alleen overeind als we mantelzorgers ondersteunen met inzicht in gedrag en ziektebeelden, het vinden van passende hulp en in het verdelen van zorgtaken. Niet door de zorglast verder te verhogen.
- **Investeer!** Een goede ondersteuning van mantelzorgers vraagt focus op de mantelzorger zelf. Ondersteuning is geen 'one size fits all'. De hulp die geboden wordt is uiterst divers: van emotionele steun (79%) en vervoer (51%) tot administratie (36%) en het coördineren van zorg en ondersteuning (32%).

Wat vragen wij van de gemeenteraad in de komende raadsperiode?

- **Heb oog voor mantelzorgers als onmisbare partners in de zorg**
Mantelzorgers zijn zelfredzaam en nemen al een grote verantwoordelijkheid op zich voor hun naasten. Voorkom dat steeds meer zorgtaken vanzelfsprekend bij hen worden neergelegd. Bescherm de grenzen van mantelzorg en bewaak dat hun ondersteuning vrijwillig blijft. Want dat is de kracht van informele zorg!
- **Investeer structureel in mantelzorgondersteuning**
De druk op mantelzorgers neemt toe, terwijl de middelen voor ondersteuning onder druk staan. In Breda is vorig jaar €355.000 bezuinigd op mantelzorgondersteuning. Voornamelijk op de waardering voor mantelzorg. Deze maatregel heeft niet alleen impact gehad op de hoogte van de waardering maar ook op de uitvoering van de reguliere ondersteuning en meest belangrijk op de wijze waarop mantelzorgers zich gewaardeerd voelen door hun gemeente. Als we willen voorkomen dat mantelzorgers uitvallen, vraagt dat om structurele investeringen in ondersteuning, informatie, advies en preventie van overbelasting. Maar bovenal in de waardering van mantelzorgers zodat deze belangrijke groep zelfredzame inwoners zich erkend en gezien voelt.
- **Borg de ondersteuning van mantelzorgers met een diverse culturele achtergrond**
De afgelopen jaren zijn met middelen uit het GALA waardevolle stappen gezet in het bereiken en ondersteunen van mantelzorgers met een migratieachtergrond. Juist nu deze doelgroep beter wordt bereikt en het vertrouwen groeit, dreigt deze ondersteuning weg te vallen doordat de financiering afloopt. Dat zou een verlies zijn voor zowel mantelzorgers als het netwerk van Zorg voor elkaar Breda. Continuïteit is nodig om de opgebouwde relaties en resultaten te behouden.
- **Investeer in preventie in plaats van herstel**
Voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken is effectiever en goedkoper dan ingrijpen wanneer zij uitvallen. Investeer daarom in respijtzorg, lotgenotencontact, voorlichting, trainingen en vroegsignalering van overbelasting.

Mantelzorg is een uiting van liefde en solidariteit, geen quick win voor personeelstekorten in de zorg. Houd de pijler overeind: versterk de mantelzorger, door deze te zien, te erkennen en te ondersteunen.